

VISAGINO „VERDENĖS“ GIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Visagino „Verdenės“ gimnazijos (toliau – gimnazija) smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – aprašas) nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą gimnazijoje.

2. Aprašo paskirtis – sukurti gimnazijoje sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos, patyčių apraiškoms, aplinką.

4. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymu „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu.

5. Apraše įtvirtinami susitarimai:

5.1. į smurtą ar patyčias, nepriklausomai nuo jų formų, gimnazijos aplinkoje būtina nedelsiant reaguoti ir jas stabdyti;

5.2. veiksmų būtina imtis visais atvejais, kai bet kuris gimnazijos bendruomenės narys (mokytojas, švietimo pagalbos specialistas, administracijos atstovas ar kitas darbuotojas, mokinys ar mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) pastebi ar sužino apie bet kurią smurto ar patyčių formą;

5.3. visi smurto ir patyčių atvejai gimnazijos aplinkoje išsiaiškinami vadovaujantis apraše reglamentuotais susitarimais;

5.4. kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys privalo tinkamai reaguoti smurto ar patyčių situacijoje.

6. Apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **smurtas** – sąmoningas jėgos taikymas siekiant sužeisti ar įžeisti kitą asmenį, atviras ir sąmoningas fiziškai agresyvus elgesys kito žmogaus atžvilgiu;

6.2. **smurtautojas** – vaikas ar suaugęs asmuo, kuris smurtauja, inicijuoja smurtinius veiksmus ir (ar) prisideda prie jų;

6.3. **smurtą patyręs asmuo** – asmuo, prieš kurį buvo įvykdyti smurtiniai veiksmai bei sąmoningai taikyta jėga siekiant sužeisti ar įžeisti;

6.4. **smurto stebėtojas** – asmuo, matęs ar žinantis apie įvykusį smurtą;

6.5. **smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo stebėseną** – situacijos gimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas;

6.6. **smurto prevencijos vykdymas** – nuolatinis procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio įšivertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą;

6.7. **smurto intervencijos vykdymas** – mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, administracijos atstovų, kitų gimnazijos darbuotojų, mokinių ir jų tėvų (globėjų, rūpintojų) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto stabdymą bei teikiamos pagalbos priemonių visumą;

6.8. **smurto rūšys** – fizinis smurtas, emocinis (psichologinis) smurtas, seksualinis smurtas, nepriežiūra:

6.8.1. **fizinis smurtas** – tai neatsitiktiniai, sąmoningi smurtiniai veiksmai, kurie sukelia skausmą ar gali sukelti sveikatos ir vystymosi sutrikimų (pavyzdžiui; mušimas ranka ar įvairiais

daiktais, stumdymas, purtymas, spardymas); bet koks skausmo sukėlimas (smūgiavimas, spardymas, mušimas įvairiais daiktais, stumdymas, purtymas, žnaibymas, smauginimas, kankinimas, deginimas, badymas, daužymas, sumušimas, žmogžudystė);

6.8.2. **emocinis (psichologinis) smurtas** – tai sugebėjimų, savęs vertinimo tyčinis griovimas; menkinimas, dėl ko sutrinka prisitaikymas aplinkoje bei tarpasmeniniai santykiai (patyčios, žodinė agresija, žeminimas, gąsdinimas; vertimas jaustis kaltu, nors tam nėra objektyvaus pagrindo, kritikavimas, aprėkimas, ižėdinėjimas, žeminimas, užgauliojimas, grasinimas, teigimas, kad esi blogesnis už kitus, izoliavimas, savo valios primetimas, draudimas bendrauti su namiškiais ir draugais, draudimas mokytis, dirbti ir pan.);

6.8.3. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, ižėisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir (ar) užgauliojant) ir (ar) netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.8.3.1. **žodinės patyčios** – pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.8.3.2. **fizinės patyčios** – užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.8.3.3. **socialinės patyčios** – socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.8.3.4. **elektroninės patyčios** – skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir (ar) paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant pažeminti, sugriauti gerą vardą arba santykius ir kt.;

6.8.3.5. **seksualinis smurtas** – tai vaikų įtraukimas į seksualinę veiklą, kuriai jie nėra pakankamai subrendę, nepilnai ją suvokia, nesugeba tinkamai reaguoti, kai tvirkintojas siekia patenkinti savo seksualinius poreikius ar gauti su šia sritimi susijusį pelną;

6.8.3.6. **nepriežiūra** – vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai bei raidai.

7. Gimnazijoje draudžiama bet kokia smurto ar patyčių forma:

7.1. mokinių prieš mokinius;

7.2. gimnazijos darbuotojų prieš mokinius, mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

7.3. mokinių prieš gimnazijos darbuotojus;

7.4. vienu gimnazijos darbuotojų prieš kitus;

7.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, gimnazijos darbuotojus.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

8. Smurto ir patyčių stebėseną ir prevenciją svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, socialinis pedagogas, psichologas, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, mokytojai, o ją vykdančią dalyvauja visi bendruomenės nariai.

9. Smurto ir patyčių stebėseną, prevenciją ir saugios aplinkos kūrimą apima gimnazijos veiklas ir valdymą, socialinių bei emocinių mokinių kompetencijų ugdymą, vertybių formavimą, tėvų (globėjų, rūpintojų) įsitraukimą kuriant palankų mikroklimatą gimnazijoje.

10. Socialinis pedagogas atsako už smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos aprašo įgyvendinimą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą gimnazijos bendruomenei ir priemonių vykdymą.

11. Darbuotojų pareigybių aprašymuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios ugdymo(si) aplinkos gimnazijoje kūrimą, reagavimą į smurtą ir patyčias vadovaujantis gimnazijoje nustatyta tvarka.

12. Mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas nuosekliai ir reguliariai. Mokiniai mokomi pykčio valdymo, streso įveikos, emocinio atsparumo smurtui ir

patyčioms, pozityvaus bendravimo ir bendradarbiavimo bei kitų socialinių įgūdžių organizuojant šias veiklas:

12.1. integruojant smurto ir patyčių programos elementus į mokomųjų dalykų ugdymo turinį ir neformaliojo vaikų švietimo veiklas;

12.2. įgyvendinant patyčių ir smurto prevencijos programą;

12.3. integruojant į klasių vadovų veiklas;

12.4. organizuojant mokymus, renginius, akcijas ir kitas gimnazijos veiklas.

13. Smurto ar patyčių stebėseną, prevenciją vykdo ir saugios aplinkos gimnazijoje kūrimu rūpinasi :

13.1. gimnazijos Vaiko gerovės komisija, kuri:

13.1.1. reguliariai renka informaciją apie ugdymo(si) aplinkos saugumą, bendruomenės narių tarpusavio santykius, identifikuoja problemas;

13.1.2. į identifikuojamų problemų sprendimą, vykdomą smurto ar patyčių prevenciją ir saugios aplinkos kūrimą įtraukia visus gimnazijos bendruomenės narius;

13.1.3. numato tinkamą prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimą, analizuoja jų efektyvumą;

13.1.4. Vaiko gerovės komisijos posėdyje svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį, stebi ir koreguoja vykdomas priemones smurtui ir patyčioms užkirsti.

13.2. Socialinis pedagogas ir psichologas, Vaiko gerovės komisijos pirmininkas, kurie:

13.2.1. inicijuoja anoniminę mokinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

13.2.2. atlieka fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę;

13.2.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

13.2.4. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

13.2.5. prireikus, teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl aprašo tobulinimo;

13.2.6. atlieka kitus Visagino „Verdenės“ gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos apraše numatytus veiksmus;

13.3. klasės vadovai ir mokytojai, įtarę, sužinoję ar gavę pranešimą apie smurto atvejį ar patyčias, informuoja gimnazijos direktorių ir vaiko gerovės komisijos pirmininką, analizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias, taikomų prevencijos ir intervencijos priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ar patyčiomis.

III SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

14. ***Patyčias patiriančio mokinio ar patyčias stebinčio, žinančio apie patyčias veiksmai:***

14.1. nedelsdamas informuoja (praneša žodžiu, parašo laišką elektroniniame dienyne ar pan.) gimnazijos vadovą, klasės vadovą, socialinį pedagogą ar bet kurį gimnazijos darbuotoją, kuriuo pasitiki apie patirtas ar matytas patyčias (individualiame pokalbyje, viešoje ar kibernetinėje erdvėje);

14.2. informuoja per gimnazijos interneto svetainėje esančią virtualią platformą „Patyčių dėžutė“.

15. ***Patyčias patiriančio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba tėvai (globėjai, rūpintojai), žinantys apie klasėje (gimnazijoje) vykstančias patyčias:***

15.1. nedelsdami informuoja klasės vadovą, socialinį pedagogą ar gimnazijos vadovą apie mokinio patiriamas patyčias jiems patogiu būdu (telefonu, elektroniniu laišku, žinute dienyne ar asmeniškai);

15.2. sužinoję apie viešas patyčias kibernetinėje erdvėje, smurtaujančio ir smurtą patiriančio nepilnamečio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo apie tai pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu: www.draugiskasinternetas.lt.

16. *Gimnazijos darbuotojo veiksmai visais įtariamų ir realių smurto ar patyčių atvejais:*

16.1. įsikiša įtaręs ir (ar) pastebėjęs smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus; esant elektroninėms patyčioms (jei turi galimybę) išsaugo įrodymus;

16.2. informuoja socialinį pedagogą, atsakingą už smurto ir patyčių stebėseną ir intervenciją, apie įtariamą ir (ar) įvykusį smurtą ar patyčias, elektroninių patyčių atveju (jei turi) pateikia išsaugotus įrodymus, pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (1 priedas);

16.3. jei mokiniui reikia pagalbos, informuoja mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus), kreipiasi į pirmąją pagalbą ir pagalbą galinčius suteikti asmenis – gimnazijos vadovus, mokytojus, institucijas (pavyzdžiui, iškviečia policiją, greitąją pagalbą).

17. *Socialinio pedagogo, atsakingo už smurto ir patyčių stebėseną ir intervenciją, veiksmai:*

17.1. kasdien patikrina informaciją virtualioje platformoje „Patyčių dėžutė“;

17.2. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai smurto ar patyčių atvejis; surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

17.3. nedelsdamas tą pačią dieną organizuoja individualius pokalbius su smurtą ar patyčias patyrusiu mokiniu, smurtavusiu ar besityčiojančiu mokiniu, su smurto ar patyčių stebėtojais (jei yra);

17.4. tą pačią dieną informuoja smurtą ar patyčias patyrusio mokinio, smurtavusio ar besityčiojusio mokinio, smurtą ar patyčias stebėjusių mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus). Esant poreikiui, kviečia visų mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) dalyvauti pokalbiuose;

17.5. vykdo tolesnę smurto ar patyčių situacijos stebėseną, bendradarbiauja su klasės vadovu, psichologu, gimnazijos direktoriumi ar direktoriaus pavaduotoju ugdymui; vykdo mokinio(-ių) elgesio korekciją, socialiai priimto elgesio modeliavimą;

17.6. esant sudėtingesnei situacijai informuoja gimnazijos vadovus, inicijuoja vaiko gerovės komisijos posėdį, perduoda surinktą informaciją apie įvykusį smurtą ar patyčias bei taikytas intervencijos priemones, kartu su komisijos nariais aptaria taikytas prevencijos priemones ir numato veiksmų planą;

17.7. esant poreikiui, kreipiasi dėl pagalbos ir bendradarbiauja su suinteresuotomis institucijomis (policija, savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumi, Vaiko teisių apsaugos skyriumi);

17.8. pildo smurto ir patyčių atvejų registravimo žurnalą.

18. *Klasės vadovas, mokytojas ar kitas darbuotojas įtardamas smurtą artimoje aplinkoje,* kurioje auga vaikai, atpažinus prievartos prieš vaikus požymius, kad tėvai nesirūpina vaikų mokymu, auklėjimu, vaikų poreikiais, kai tėvai dėl savo sveikatos būklės negali pasirūpinti nepilnamečiais vaikais:

18.1. raštu informuoja gimnazijos direktorių ir socialinį pedagogą, atsakingą už smurto ir patyčių stebėseną ir intervenciją;

18.2. gimnazijos direktorius raštu informuoja savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyrių.

19. *Klasės vadovo veiksmai visais įtariamų ir realių smurto ar patyčių atvejais:*

19.1. apie įvykį tą pačią dieną praneša socialiniam pedagogui;

19.2. skubiai aiškinasi situaciją, kalbasi su mokiniiais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais), stebi situaciją. Smurtui bei patyčioms pasikartojus, užpildo pranešimo formą (1 priedas) ir perduoda socialiniam pedagogui, kuris užregistruoja įvykį patyčių registravimo žurnale;

19.3. primena mokiniui, kuris tyčiojasi, mokinių elgesio taisykles;

19.3. kartu su socialiniu pedagogu, su psichologu imasi spręsti smurto ir patyčių situaciją, pakartotinai kalbasi su patyčių dalyviais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais), mokytojais;

19.4. klasės vadovas supažindina savo ugdytinius su gimnazijos interneto svetainėje esančios platformos „Patyčių dėžutė“ informacija.

20. *Vaiko gerovės komisijos, įvertinusios turimą informaciją, veiksmai:*

20.1. aptaria numatytą veiksmų planą smurtą ar patyčias patyrusiam, smurtavusiam ar besityčiojusiam, smurtą ar patyčias stebėjusiems mokiniams;

20.2. vykdo plane numatytas veiklas (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais), bendraklasiais ir kt.), supažindina su priemonių nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

21. **Veiksmai mokiniui smurtaujant ar tyčiojantis iš gimnazijos darbuotojo:** asmuo, pastebėjęs smurtą ir (ar) įtaręs patyčias, turi informuoti gimnazijos direktorių.

22. **Veiksmai gimnazijos darbuotojui smurtaujant ar pasityčiojus iš vaiko:** asmuo, pastebėjęs smurtą ir (ar) įtaręs patyčias, turi informuoti gimnazijos direktorių.

23. **Gimnazijos direktorius:**

23.1. sužinojęs apie darbuotojo patiriamą smurtą ar patyčias arba darbuotojo smurtavimą ar tyčiojimąsi, sudaro komisiją patyčių ar smurto atvejui tirti;

23.2. kartu su vaiko gerovės komisija numato psichologinės pagalbos teikimą smurtą patyrusiam ar smurtavusiam mokiniui, mokytojui, darbuotojui;

23.3. praneša apie patyčias ar užfiksuotą smurto atvejį Visagino savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros, sporto ir valstybinės kalbos kontrolės skyriui, informuoja savivaldybės administraciją ir kitas suinteresuotas institucijas;

23.4. numato pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą, prevencinių programų įgyvendinimą, mokymų organizavimą mokiniams ir darbuotojams socialinių emocinių kompetencijų ugdymo srityje;

23.5. atsako už palankaus mikroklimato kūrimą gimnazijoje, sveikos ir saugios aplinkos kūrimą.

24. Visiems smurto ir patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

25. Tais atvejais, kai gimnazijoje taikomos priemonės nepadedą, vaiko gerovės komisija kreipiasi pagalbos į savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisiją.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

26. Paskelbus aprašą gimnazijos interneto svetainėje, laikoma, kad su jo nuostatomis susipažino visi bendruomenės nariai.

27. Šis aprašas galioja nuo jo patvirtinimo dienos ir privalomas visiems gimnazijos darbuotojams, kurie su aprašu ar jo pakeitimais supažindinami DVS Kontoroje. Mokiniai ir jų tėvus (globėjus, rūpintojus) su aprašu supažindina klasės vadovas.

28. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir ginti jo teisėtus interesus.

Visagino „Verdenės“ gimnazijos
smurto ir patyčių prevencijos bei
intervencijos vykdymo tvarkos aprašo
1 priedas

PRANEŠIMAS APIE SMURTO IR/AR PATYČIŲ ATVEJĮ IR VEIKSMŲ PLANAS

_____ (pranešimo data)

_____ (formą užpildžiusio asmens vardas, pavardė, pareigos)

Bendrieji duomenys:

Pranešė apie patyčias (vardas, pavardė, pareigos)	
Kam pranešta apie patyčias (vardas, pavardė, pareigos)	
Kada įvyko patyčios (data, laikas)	
Kur įvyko patyčios (konkreči vieta)	

Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:

☐	Fizinė: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas ir pan.)
☐	Socialinė: įvairūs gąsdinimai, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad mokinys yra nepageidaujamas ar atstumiamas ir pan.
☐	Elektroninė: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje, socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonios žinutės, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninių gyvenimo detalių viešinimas ir pan.)
	Kiti pastebėjimai (įrašyti)
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Mokinio, patyrusio patyčias, vardas, pavardė, klasė	
Mokinio, kuris tyčiojosi, vardas, pavardė, klasė	
Mokinio(-ių), stebėjusio(-ių) patyčias, vardas(-ai), pavardė(-ės), klasė	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Pranešusio apie patyčias asmens (pedagogo ar kito darbuotojo) elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Priemonės (pildo klasės vadovas):

Mokiniui, patyrusiu patyčias:	
Mokiniui, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais (globėjais, rūpintojais):	

Kitais gimnazijos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	
